

**„SZEGÉNYSÉGETEKKEL
ZAVARBA HOZTOK
MINKET...”**

A vállalt szegénység

D1 A CSOPORTMUNKÁK TÉMÁIHOZ KAPCSOLÓDÓ ÖSSZEFOGLALÓK

I.

Készítetek összefoglaló vázlatot Assisi Szent Ferenc életéről! Készüljete fel ennek szóbeli bemutatására, ismertetésére!

Assisi Szent Ferenc életének legendája

1182-ben született az itáliai Assisiben. Édesapja gazdag posztókereskedő volt. Ferenc 1205-ben elindult, hogy csatlakozzék a Szentföldre induló keresztes hadhoz. Útközben egyik álmában úgy érezte, hogy Isten hívja. Visszatért a szülővárosába, s ettől kezdve az álombeli élmény hatása alatt állt. Kezdetben a remeteéletet választotta, bélpoklosokat (leprásokat) gyógyított, majd az Assisi melletti romos kápolnákat javíttatta, építette újjá.

Személyiségének varázsa társakat vonzott Ferenchez a társadalom különböző rétegeiből. A szerzetesközösség tagjai Isten vándormadarainak érezték magukat, akiket az isteni jószág és az emberi megértés táplál. Amikor éppen tizenketten lettek, Ferenc elhatározta, hogy a pápánál kéri közösségének és szabályzatának egyházi megerősítését.

III. Ince pápa (1198–1216) kezdetben nem tudott mit kezdeni ezzel a közösséggel, hiszen új szerzetesrend alapításához biztosítani kellett az anyagi feltételeket is. Ferencnek nem állt rendelkezésre kolostor vagy támogató püspök. A pápa végül engedett a hit bátor érvelésének, hozzájárult, hogy Ferenc és követői elvonuljanak a világtól, énekeljék Isten dicséretét, prédikáljanak a városok terein.

Az evangéliumokhoz kapcsolódik Ferenc természetszeretete: mindent elfogadni és mindennel békében élni, mindenben testvért látni. 1224-ben Alverna hegyén megjelentek testén Jézus stigmái, sebei. Súlyos betegségek kínozták, de nagy türelemmel viselte azokat. A szenvedések során egyre inkább a megfeszített Jézushoz hasonlított. 1226-ban halt meg.

(Szebeni András – Lukács László nyomán)

II.

Készítetek összefoglaló vázlatot a ferences rend történetéről! Készüljete fel ennek szóbeli bemutatására, ismertetésére!

A ferences rend története

Alapítója Assisi Szent Ferenc (1182–1226). Ferenc rövidebb és hosszabb Regulája (szabályzata) az evangéliumokból indul ki: lelki gyermekség (lelki tisztaság, ártatlanság), belső szabadság (a javaktól, rangoktól, becsvágytól és a szenvedélyektől való elszakadás), a természet szeretete, a szolgáló szeretet és a feltétlen engedelmesség az Isten akaratának.

A Ferenc által készített szabályzatot 1223-ban erősítette meg véglegesen III. Honorius pápa (1216–1227). Ezután Ferenc és követőinek rendje, a Kisebb Testvérek Rendje rohamosan terjedni kezdett. Ferenc 1215-ben alapította Klára és húga, Ágnes követői számára második rendjét, a klarisszákét. Tagjai a világtól teljesen elvonulva, imádságnak, munkának és vezeklésnek szentelték életüket. A Ferenc által alapított harmadik rend tagjai a ferences életeszményt családjuk körében, világi foglalkozásuk közepette igyekeztek megvalósítani.

A ferencesek köszöntése: Pax et bonum! (Az Úr békéjét és áldását!)

Magyarországon a ferencesek II. András (1205–1235) uralkodása alatt telepedtek le. Első kolostoruk Esztergomban épült.

(Szebeni András – Lukács László nyomán)

III.

Jegyezzétek fel gondolataitokat az alábbi két irodalmi szöveghez kapott kérdésekről! Készüljete fel ezek szóbeli kifejtésére is!

Milyennek mutatja be a világot Assisi Szent Ferenc Naphimnusz című költeménye?

Assisi Szent Ferenc: Naphimnusz

Tiéd a dicséret, dicsőség és imádás,
és minden áldás.
Minden egyedül téged illet, Fölség,
És nem méltó az ember, hogy nevedet kimondja.
Áldott légy, Uram, s minden alkotásod,
legfőképpen urunk-bátyánk, a Nap,
aki a nappalt adja
és aki reánk deríti a te világosságodat.
És szép ő és sugárzó, nagy ragyogással ékes:
a te képed, Fölséges.
Áldjon, Uram, téged Hold nénénk
és minden csillaga az égnek;
őket az égen alkotta kezéd fényesnek, drágaszépnek!
Áldjon, Uram, téged Szél öcsénk,
levegő, felhő, jó és rút idő,
kik által élteted minden Te alkotásodat.
Áldjon Uram, téged Víz hógunk,
oly nagyon hasznos ő,
oly drága, tiszta és alázatos.
Áldjon Uram, Tűz bátyánk;
vele gyújtasz világot éjszakán.
És szép ő és erős, hatalmas és vidám.
Áldjon, Uram, téged Földanya nénénk,
kik minket hord és enni ad.
És mindennemű gyümölcsöt terem,
füveket és színes virágokat.
Áldjon, Uram téged minden ember,
ki szerelmedért másnak megbocsát.
És aki tűr gyötrelmet, nyavalyát.
Boldogok, kik tűrnek békességgel,
mert tőled nyernek majd, Fölséges, koronát.
Áldjon, Uram, nővérünk, a testi halál,
aki elől élő ember el nem futhat.
Akik halálos bűnben halnak meg, jaj azoknak,
és boldogok, akik magukat megadták
a te szent akaratodnak,
második halál nem fog fájni azoknak.
Dicsérjétek Uramat és áldjátok,
és mondjátok hálát neki,
és nagy alázatosan szolgáljátok.

(Sík Sándor fordítása)

IV.

Milyen értékek fogalmazódnak meg Assisi Szent Ferenc alábbi imádságában? Milyen értékekkel szemben? Gondolkodjatok el és fogalmazzatok meg saját szavaitokkal a szöveg segítségével!

Assisi Szent Ferenc imádsága

Ó, Uram, tégy engem békeséged eszközévé, hogy szeretni tudjak ott, ahol gyűlölnek, összekössek ott, ahol széthúzás van, megbocsássak ott, ahol sértegetnek, reménységet áraszak ott, ahol kétségbeesés gyötör, világosságot gyújtsak ott, ahol sötétség van, örömet vigyek oda, ahol bánat lakozik. Ó, Uram, add ne arra törekednem, hogy engem vigasztaljanak, hanem, hogy én vigasztaljak, ne arra, hogy engem szeressenek, hanem, hogy én szeressek, ne arra, hogy engem megértsenek, hanem hogy én megértő legyek, mert aki ad, az mind kap, aki magáról megfélekedzik, az talál, aki megbocsát, az nyer bocsánatot, és aki meghal, az támad fel az örök életre! Amen.

V.

Készítetek összefoglaló vázlatot a klarissza rend történetéről! Készüljete fel ennek szóbeli bemutatására, ismertetésére!

A klarissza rend története

A klarissza rend Assisi Szent Ferenc második rendje, amely Assisi Szent Kláráról kapta a nevét. Klára (1194–1253) Ferenc példájától lelkesítve szegénységben és alázatban akarta követni Istent. A vállalt szegénységben és a világtól elzártan élő apácák imájukkal segítettek a ferences rend szolgálatát. Assisi Szent Ferenc 1224-ben számukra külön szabályzatot írt, amelyet IX. Gergely pápa erősített meg. A klarisszák rendkívül erős fegyelemben éltek.

Magyarországon már korán megjelentek a klarisszák. Első kolostoruk Árpádházi Szent Erzsébet tiszteletére épült Nagyszombaton. A következő Pozsonyban nyílt meg 1297-ben. Az óbudai kolostort Nagy Lajos anyja, Erzsébet alapította 1346-ban. A klarisszák itt részben fiatal leányok nevelésével is foglalkoztak.

(Puskely Mária Szerzetesek című könyve nyomán)

VI.

Készítetek összefoglaló vázlatot a keresztes hadjáratok történetéről! Készüljete fel ennek szóbeli bemutatására, ismertetésére!

A keresztes hadjáratok

II. Orbán pápa az 1095-ben megtartott clermont-i zsinaton felszólította a híveket a Szent Sír felszabadítására¹. A Szentföldre (Palesztinába) vonuló seregekben majdnem mindegyik társadalmi réteg képviseltette magát².

Az első hadjárat 1096 nyarán kezdődött. 1099-ben elfoglalták Jeruzsálemet, és megalapították a Jeruzsálemi Királyságot. Négy fejedelemséget alapítottak, ezek uralkodói hűbéresköt tettek a jeruzsálemi királynak.

II. Konrád német-római császár és VII. Lajos francia király 1147-ben indított háborút a Szentföldre, de két év múlva minden eredmény nélkül tértek vissza. Barbarossa (Rötszakkállú) Frigyes, Oroszlánszívű Richárd és II. Fülöp Ágost 1189-ben indította el hadi vállal-

1 Jézus Krisztus keresztre feszítésének és sírjának a keresztény hagyomány szerinti helyét Jeruzsálemben a szeldzsuk-törökök tartották uralmuk alatt.

2 A keresztes hadjáratok megszervezésekor az eszmei célok mellett gazdasági és kereskedelmi érdekek is szerepet játszottak.

kozását. Csak Oroszlánszívű Richárd jutott el a térségbe. Ő azt az eredményt érte el, hogy a damaszkuszi szultán a zarándokok számára engedélyezte a Szent Sír látogatását.

A negyedik hadjárat (1204-1205) célja nem a Szentföld volt, hanem Konstantinápoly, hiszen Velence gazdasági, kereskedelmi érdekeit ennek meghódítása szolgálta. A hadjárat eredményeként megalakult a Latin Császárság, amely 1261-ig létezett. Az utolsó keresztes hadjárat 1270-ben volt.

D2 MEGFIGYELÉSI SZEMPONTOK ZEFFIRELLI *NAPFIVÉR*, *HOLDNŐVÉR* CÍMŰ FILMJÉNEK MEGTEKINTÉSÉHEZ

- Mennyiben és miben követi a film az Assisi Szent Ferenc legendájában foglalt élettörténetet?
- Milyen keresztény és más jelképek jelennek meg a filmben?
- Francesco megtisztulásának, megvilágosodásának, megtérésének milyen képi megfelelői vannak a filmben?
- Milyen értékek kerülnek szembe egymással Francescóban a keresztes hadjáratban, illetve a hazatérés után?
- Melyik jelenetből derül ki, hogy a pénz értéktelenné vált Francesco számára?

